

# Hållbart arbetsliv



Att skapa ett hållbart arbetsliv är en av de största utmaningarna för den svenska arbetsmarknaden. AFA Försäkring, som är den ledande finansören av FoU inom arbetsmiljöområdet, har därför beslutat att utlysa ett FoU-program för forskning om ett hållbart arbetsliv. Det treåriga programmet omfattar 30 miljoner kronor.



## Dessa åtta projekt ingår i FoU-programmet Hållbart arbetsliv:

1

### Vägar till ett hållbart digitalt arbetsliv

Den ökade användningen av bärbara datorer och smarta telefoner i arbetslivet innebär att vi idag är mer tillgängliga för arbete på vår fritid och för vårt privatliv på arbetstid.

Forskningen saknar idag kunskap om i vilken utsträckning detta kan leda till stress och rollkonflikter och hur denna potentiella hälsorisk kan hanteras.

Kristina Palm, vid Karolinska institutet, tilldelas 4 701 000 kronor för att i en intervju- och loggboksstudie undersöka hur anställda på två internationella industriföretag, anställdas partners/familjer och chefer och HR hanterat det digitala arbetslivets utmaningar.

Studien beräknas pågå 2017-01-01–2019-12-31 och förväntas resultera i evidensbaserade riktlinjer för hur chefer, HR och anställda kan arbeta för ett hållbart digitalt arbetsliv.

2

### Att styra med hållbarhet: Styrelsens påverkan på det hållbara arbetslivet

”Friska företag” kännetecknas av att de har låg sjukfrånvaro och att de har lyckats integrera frågan om hälsa och ett hållbart arbetsliv i den dagliga verksamheten och i företagets långsiktiga strategi.

Trots att kunskapen om hälsa och hållbarhet i arbetslivet är relativt god diskuteras sällan styrelsens betydelse för att uppnå dessa mål.

Ulrica von Thiele Schwarz, vid Karolinska institutet, tilldelas 2 986 000 kronor för att i 10–12 större företag i näringslivssektorn undersöka hur styrelser kan främja och påverka ett hållbart arbetsliv.

Studien beräknas pågå 2017-01-01–2019-12-31 och förväntas leda till ny kunskap om styrelsens roll och konkreta resultat i form av rekommendationer och verktyg för styrelsers arbete med ett hållbart arbetsliv.

3

### Arbetsplatsernas strategier för ett hållbart arbetsliv – attraktiva arbeten och anpassning av arbetet till anställdas arbetsförmåga

En viktig del av ett hållbart arbetsliv är att skapa arbetsmiljöer, arbetsförhållanden och arbetsvillkor som gör att anställda vill och klarar att arbeta till 65 års ålder och därefter. För att uppnå detta behövs insatser på arbetsplatsnivå och på samhällsnivå.

Ann-Beth Antonsson, vid IVL Svenska Miljöinstitutet, tilldelas 3 329 000 kronor för att identifiera, analysera och rapportera om goda exempel på strategier som möjliggör arbete till 65 års ålder och längre på 10 arbetsplatser i vården och inom skola eller socialtjänst.

Studien beräknas pågå 2017-01-01–2019-12-31 och förväntas visa hur olika strategier och arbetssätt kan bidra till ett hållbart arbetsliv och hur arbetsplatser med olika förutsättningar kan arbeta med det hållbara arbetslivet.

4

### Organisatoriska strategier för att stödja vitalitet och lärande under första anställningstiden i yrken med höga emotionella krav

Strategier för rekrytering, introduktion och stimulering av nyanställda, så kallad organisatorisk socialisering, har stor betydelse för medarbetares hälsa, professionella utveckling och vilja att stanna i ett yrke. Särskilt utsatta är yrken med höga emotionella krav som lärare, sjuksköterska, polis, socialsekreterare, psykolog, präst och läkare.

Petter Gustavsson, vid Karolinska institutet, tilldelas 4 565 000 kronor för att undersöka hur processer relaterade till lärande, vitalitet och stress hos ny personal kan påverkas i yrkesgrupper med höga emotionella krav.

Studien beräknas pågå 2017-01-01–2019-12-31 och förväntas generera information om förutsättningar och hinder för en bättre introduktion i arbetslivet för nybörjare på arbetsmarknaden.

5

### Hållbar socialtjänst – relationen mellan arbetsmiljö och verksamhetsstyrning

De psykosociala arbetsmiljöproblemen i socialtjänsten leder till ökande stressrelaterad ohälsa, sjukfrånvaro och hög personalomsättning. Projektet anlägger ett nytt perspektiv genom att undersöka relationen mellan verksamhetsstyrning och ett hållbart systematiskt arbetsmiljöarbete i offentlig sektor.

Wanja Astvik, vid Mälardalens högskola, tilldelas 3 987 000 kronor för att identifiera faktorer som bidrar till bättre hälsa, engagemang och arbetstillfredsställelse i socialtjänsten och för att studera och analysera två till tre kommuners goda exempel på arbetsmiljöarbete i socialtjänsten.

Studien beräknas pågå 2017-01-01–2019-12-31 och förväntas bidra med kunskap om villkor, förutsättningar, styrsystem och verktyg för hållbara arbetsplatser inom välfärdstjänstearbete.

6

### Funktionellt delat ledarskap – en modell för hållbart chefskap i skola och förskola?

Rektorers och förskolechefer höga arbetsbelastning påverkar arbetsmiljön för både dem själva, medarbetare och elever. Delat ledarskap mellan chefer kan förbättra såväl beslutskraft som organisatorisk uthållighet och skapa en hållbar arbetssituation. Idag begränsar skollagen möjligheterna till gemensamt ansvarstagande för både rektorer och förskolechefer.

Marianne Döös, vid Stockholms universitet, tilldelas 2 475 000 kronor för att tillsammans med Södertälje kommun utveckla modellen Funktionellt delat ledarskap, FDL, för att ge rektorer och förskolechefer goda förutsättningar att klara sitt uppdrag och också sprida kunskap om denna modell. Studien består av en kvantitativ utvärderande främst arbetsmiljöinriktad del och en utvecklande verksamhetsinriktad del.

Projektet beräknas pågå 2017-01-01–2018-12-31 och kunskapen det förväntas ge har potential att bidra till lösningar på verksamhets- och arbetsmiljöproblem i svensk skola.

7

### Strategier för att stoppa de stigande sjukskrivningstalen i kontaktyrken – hur bör de utformas?

På senare år har långvariga sjukskrivningar på grund av psykisk diagnos ökat kraftigt inom yrken med kontakt med barn, elever, sjuka, äldre eller individer med utsatt position i samhället. Orsaken till ökningen är inte klarlagd.

Anna Nyberg, vid Stressforskningsinstitutet på Stockholms universitet, tilldelas 3 673 000 kronor för att tillsammans med Centre for Health Equity Studies på Stockholms universitet undersöka organisatoriska förutsättningar, psykosocial arbetsmiljö och förhållanden i privatlivet för anställda i kontaktyrken jämfört med ett representativt urval av landets arbetande befolkning.

Projektet beräknas pågå 2017-01-01–2019-12-31 och förväntas ge ny kunskap om i vilken mån organisatoriska faktorer, psykosocial arbetsmiljö och obetalt arbete i hemmet kan förklara skillnader i sjuklighet och sjukfrånvaro mellan kontaktyrken och andra yrken, mellan olika kontaktyrken och mellan män och kvinnor inom samma kontaktyrke i offentlig eller privat regi.

8

### Att förebygga psykisk ohälsa på arbetsplatsen: En implementeringsstudie på organisations-, chefs- och medarbetarnivå inom skolan

Långvariga sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa har på senare år ökat markant, särskilt inom kvinnodominerade sektorer som skola, vård och omsorg. Speciellt utsatta är lärare, förskollärare och fritidspedagoger, på grund av övertid, otydliga krav och låg kontroll, få möjligheter till paus och litet stöd från kollegor.

Lydia Kwak, vid Karolinska institutet, tilldelas 3 845 000 kronor för att utveckla och utvärdera strategier för att få 18 slumpvis utvalda skolor att använda forskargruppens tidigare framtagna underlag för förebyggande av psykosocial ohälsa Riktlinjer för psykisk ohälsa på arbetsplatsen.

Projektet beräknas pågå 2017-01-01–2019-12-31 och förväntas ge ny kunskap om hur riktlinjerna bäst införs och hålls vid liv i skolan och om hur arbetsgivare kan arbeta effektivt med den psykosociala arbetsmiljön enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och psykosocial arbetsmiljö (AFS: 2015:4). Studien förväntas också ge ökad kunskap om införande av riktlinjer för att förebygga psykisk ohälsa i en kvinnodominerad arbetsmiljö, vilket idag är ett eftersatt område.

#### Mer information:

Susanna Stymne Airey,  
avdelningschef FoU-avdelningen,  
08-696 48 54,  
susanna.stymneairey@  
afaforsakring.se

Linda Harling, presskommunikatör,  
AFA Försäkring, 0730-96 35 12 linda.  
harling@afaforsakring.se